jestem z GDAŃSKA

mój głos jest ważny

PANEL OBYWATELSKI

Jak poprawić jakość powietrza w Gdańsku?

Raport podsumowujący

PANEL OBYWATELSKI

2017

PANEL OBYWATELSKI W GDAŃSKU

na temat: jak poprawić jakość powietrza w zakresie ograniczenia zanieczyszczeń z domowych pieców grzewczych i lokalnych kotłowni węglowych?

Sposób przeprowadzenia

1. WPROWADZENIE

Kwestia smogu i zanieczyszczonego powietrza w Polsce stała się głośnym tematem zimą tego roku. Wyniki pomiarów jakości powietrza prowadzone w Gdańsku wskazują, że o ile poziom zanieczyszczenia powietrza jest niższy niż w wielu innych miastach, to normy wynikające z zaleceń Światowej Organizacji Zdrowia są nadal przekraczane i jest co poprawiać. Zorganizowanie panelu obywatelskiego miało na celu znalezienie rozwiązań, przy udziale mieszkańców i mieszkanek, które korzystnie wpłyną na jakość powietrza w Gdańsku. Celem było również promowanie demokracji deliberacyjnej i zastosowanie jej w przypadku sprawy, która jest istotna nie tylko w Gdańsku, lecz również w innych miejscach w Polsce.

Temat ogólny - poprawa jakości powietrza – jest bardzo szeroki i dlatego szukano takiego jego aspektu, który można byłoby omówić w przeciągu kilku dni, jakie przeznaczone są na panel. Pomimo tego, że transport samochodowy jest znaczącym źródłem zanieczyszczeń powietrza, to zakres rozwiązań, które są z nim związane (np. bezpłatny transport publiczny czy ograniczenia ruchu samochodów) jest tak duży, że lepiej jest zająć się nim w ramach odrębnego panelu. Z kolei emisje zanieczyszczeń z zakładów przemysłowych, które nie są własnością miasta, pozostają poza możliwością bezpośredniego wpływu na ich funkcjonowanie. Stąd decyzja, by skupić się na zanieczyszczeniach, które pochodzą z domowych pieców grzewczych i lokalnych kotłowni węglowych.

2. CZYM JEST PANEL OBYWATELSKI?

Panel obywatelski to sposób na demokratyczne podejmowanie decyzji w sprawach lokalnej społeczności, regionu lub państwa. Do zajęcia się danym tematem zaprasza się losowo wyłonioną, reprezentatywną grupę mieszańców, z uwzględnieniem kryteriów demograficznych. Kluczowym elementem panelu obywatelskiego jest debata.

Uczestnicy i uczestniczki panelu (paneliści i panelistki) zapoznają się ze stanowiskami wszystkich przedstawicieli – urzędów, instytucji, organizacji pozarządowych, rad dzielnic, mieszkańców, ekspertów i innych osób, którzy są zainteresowane danym tematem. Mogą też sami powoływać ekspertów.

Panelistom i panelistkom zapewnia się możliwość dogłębnego zrozumienia tematu oraz skutków proponowanych rozwiązań. Dzięki udziałowi różnych środowisk, mają okazję zapoznać się różnymi punktami widzenia, a z kolei debata pozwala na wypracowanie przemyślanych rozwiązań. Efektem pracy panelu są rekomendacje w danym temacie, które odpowiadają na pytanie – co jest najbardziej korzystne dla lokalnej społeczności w tej sprawie? Panel obywatelski ustala, czym jest dobro wspólne z perspektywy mieszkańców i mieszkanek.

Panel obywatelski jest formą demokracji deliberacyjnej, czyli takiej, której podstawowym elementem jest debata (deliberacja). Założenie jest takie, że mają mieć realny wpływ na podejmowane decyzje - rekomendacje panelu są więc wiążące, na zasadzie nieformalnej deklaracji prezydenta miast i rady miasta (tak samo, jak robi się to przy budżecie obywatelskim). W Gdańsku zostało przyjęte, że wymagany poziom poparcia dla wiążącej rekomendacji to 80 procent zgodności panelistów i panelistek.

Panelowi obywatelskiemu towarzyszą otwarte konsultacje społeczne, w ramach których wszyscy zainteresowani mieszkańcy mogą przedstawić panelowi, prezydentowi i radnym swoje opinie w danej sprawie.

3. WIELKOŚĆ PANELU OBYWATELSKIEGO

Punktem wyjścia przy ustalaniu wielkości panelu obywatelskiego było to, że w jego skład powinny wchodzić osoby ze wszystkich dzielnic Gdańska, których jest 34. Do ustalenia, ile osób będzie przypadało na każdą z dzielnic wzięto pod uwagę tylko osoby, które mają ukończone 18 lat i znajdują się w rejestrze wyborców.

Przyjęte założenie odnośnie liczby panelistów w związku z liczbą mieszkańców i mieszkanek dzielnicy przedstawia się następująco:

a) dzielnice poniżej 10 tys. mieszkańców - 1 osoba,

b) dzielnice powyżej 10 tys. a poniżej 20 tys. mieszkańców – 2 osoby,

c) dzielnice powyżej 20 tys. a poniżej 30 tys. mieszkańców - 3 osoby,

d) dzielnice powyżej 30 tys. a poniżej 40 tys. mieszkańców – 4 osoby,

e) dzielnice powyżej 40 tys. mieszkańców – 5 osób.

Daje to w sumie liczbę 56 osób. Aby zapewnić możliwie pełny skład panelu przy głosowaniu, ustalono, że zaproszonych zostanie ponadto 8 osób w charakterze panelistów i panelistek rezerwowych.

Liczba panelistów i panelistek przypadających na poszczególne dzielnice Gdańska przedstawia się następująco:

Dzielnica	Liczba mieszkańców i mieszkanek	Liczba panelistów
Aniołki	3805	1
Brętowo	6108	1
Brzeźno	10390	2
Chełm	39092	4
Jasień	10890	2
Kokoszki	6702	1
Krakowiec-Górki Zachodnie	1492	1
Letnica	1035	1
Matarnia	4700	1
Młyniska	2461	1
Nowy Port	8034	1
Oliwa	13347	2
Olszynka	2502	1
Orunia-Św. Wojciech-Lipce	11922	2
Osowa	11431	2
Piecki-Migowo	20487	3
Przeróbka	3521	1
Przymorze Małe	12578	2
Przymorze Wielkie	23952	3
Rudniki	1004	1
Siedlce	10981	2
Stogi	9178	1
Strzyża	4470	1
Suchanino	8899	1
Śródmieście	21955	3
Ujeścisko-Łostowice	17214	2
VII Dwór	3016	1
Wrzeszcz Dolny	19415	2
Wrzeszcz Górny	18695	2
Wyspa Sobieszewska	2625	1
Wzgórze Mickiewicza	2132	1
Zaspa-Młyniec	11310	2
Zaspa-Rozstaje	10865	2
Żabianka-Wejhera-Jelitkowo-Tysiąclecia	14505	2
Ogółem	**350713**	**56**

4. KRYTERIA DEMOGRAFICZNE

Dla odzwierciedlenia w ramach panelu struktury demograficznej Gdańska, przyjęte zostały następujące kryteria:

a) płeć,
b) grupa wiekowa,
c) dzielnica,
a) wykształcenie.

Do ustalenia liczby mieszkańców i mieszkanek poszczególnych dzielnic przyjęte zostało, że będzie to dzień wydania przez prezydenta miasta Gdańska zarządzenia o zorganizowaniu panelu, czyli 22 lutego 2017 r. Z rejestru wyborców, który został sporządzony na koniec tego dnia, pochodzą informacje na temat płci i wieku (z numeru PESEL) oraz dzielnicy (miejsce zamieszkania). Informacje na temat poziomu wykształcenia mieszkańców i mieszkanek Gdańska pochodzą z Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 r.

Liczba mieszkańców i mieszkanek dzielnic Gdańska, według płci i grup wiekowych przedstawiała się, na 22 lutego 2017 r., następująco:

Dzielnica	Kobiety					Mężczyźni					Ogółem
	18-24	25-39	40-64	65+	Ogółem	18-24	25-39	40-64	65+	Ogółem	
Aniołki	161	518	906	462	2047	161	497	775	325	1758	3805
Brętowo	186	804	1395	831	3216	212	806	1162	712	2892	6108
Brzeźno	352	1161	2307	1755	5575	357	1253	2020	1185	4815	10390
Chełm	1296	7062	8977	3884	21219	1186	6133	7386	3168	17873	39092
Jasień	447	2657	2105	593	5802	409	2314	1890	475	5088	10890
Kokoszki	306	1107	1526	500	3439	308	1079	1419	457	3263	6702
Krakowiec-Górki Zachodnie	84	190	342	145	761	78	200	328	125	731	1492
Letnica	40	148	223	108	519	55	162	212	87	516	1035
Matarnia	189	760	1181	395	2525	179	727	940	329	2175	4700
Młyniska	73	285	459	491	1308	72	292	497	292	1153	2461
Nowy Port	308	1033	1802	1121	4264	290	1100	1557	823	3770	8034
Oliwa	412	1582	2777	2619	7390	396	1523	2487	1551	5957	13347
Olszynka	108	335	567	275	1285	104	358	531	224	1217	2502
Orunia-Św. Wojciech-Lipce	461	1610	2494	1764	6329	504	1595	2355	1139	5593	11922
Osowa	471	1813	2625	1164	6073	451	1643	2296	968	5358	11431
Piecki-Migowo	508	3619	3832	3102	11061	491	3271	3195	2469	9426	20487
Przeróbka	106	422	729	582	1839	133	454	732	363	1682	3521
Przymorze Małe	315	1472	2540	2707	7034	323	1440	2289	1492	5544	12578
Przymorze Wielkie	656	2433	4554	5879	13522	631	2228	4188	3383	10430	23952
Rudniki	48	141	226	109	524	42	137	211	90	480	1004
Siedlce	326	1484	2421	1789	6020	343	1390	2092	1136	4961	10981
Stogi	336	1134	2032	1547	5049	327	1117	1846	839	4129	9178
Strzyża	133	592	948	804	2477	134	537	829	493	1993	4470
Suchanino	258	1092	1782	1674	4806	276	1076	1590	1151	4093	8899
Śródmieście	790	2732	4739	3843	12104	728	2683	4343	2097	9851	21955
Ujeścisko-Łostowice	631	3638	3899	1070	9238	604	3078	3497	797	7976	17214
VII Dwór	63	328	577	727	1695	74	302	502	443	1321	3016
Wrzeszcz Dolny	660	2597	4319	3021	10597	633	2492	3808	1885	8818	19415
Wrzeszcz Górny	575	2499	3975	3141	10190	645	2447	3478	1935	8505	18695
Wyspa Sobieszewska	116	353	599	313	1381	109	360	562	213	1244	2625
Wzgórze Mickiewicza	71	273	446	346	1136	61	250	364	321	996	2132
Zaspa-Młyniec	284	1222	2087	2651	6244	278	1169	1768	1851	5066	11310
Zaspa-Rozstaje	286	1396	2215	2050	5947	306	1346	1752	1514	4918	10865
Żabianka-Wejhera-Jelitkowo-Tysiąclecia	356	1490	2778	3502	8126	418	1399	2498	2064	6379	14505
Ogółem	**11412**	**49982**	**74384**	**54964**	**190742**	**11318**	**46858**	**65399**	**36396**	**159971**	**350713**

Struktura mieszkańców i mieszkanek dzielnic Gdańska, według płci i grup wiekowych przedstawiała się, na 22 lutego 2017 r., następująco:

Dzielnica	Kobiety					Mężczyźni					Ogółem
	18-24	25-39	40-64	65+	Ogółem	18-24	25-39	40-64	65+	Ogółem	
Aniołki	7,9%	25,3%	44,3%	22,6%	1,1%	9,2%	28,3%	44,1%	18,5%	1,1%	1,1%
Brętowo	5,8%	25,0%	43,4%	25,8%	1,7%	7,3%	27,9%	40,2%	24,6%	1,8%	1,7%
Brzeźno	6,3%	20,8%	41,4%	31,5%	2,9%	7,4%	26,0%	42,0%	24,6%	3,0%	3,0%
Chełm	6,1%	33,3%	42,3%	18,3%	11,1%	6,6%	34,3%	41,3%	17,7%	11,2%	11,1%
Jasień	7,7%	45,8%	36,3%	10,2%	3,0%	8,0%	45,5%	37,1%	9,3%	3,2%	3,1%
Kokoszki	8,9%	32,2%	44,4%	14,5%	1,8%	9,4%	33,1%	43,5%	14,0%	2,0%	1,9%
Krakowiec-Górki Zachodnie	11,0%	25,0%	44,9%	19,1%	0,4%	10,7%	27,4%	44,9%	17,1%	0,5%	0,4%
Letnica	7,7%	28,5%	43,0%	20,8%	0,3%	10,7%	31,4%	41,1%	16,9%	0,3%	0,3%
Matarnia	7,5%	30,1%	46,8%	15,6%	1,3%	8,2%	33,4%	43,2%	15,1%	1,4%	1,3%
Młyniska	5,6%	21,8%	35,1%	37,5%	0,7%	6,2%	25,3%	43,1%	25,3%	0,7%	0,7%
Nowy Port	7,2%	24,2%	42,3%	26,3%	2,2%	7,7%	29,2%	41,3%	21,8%	2,4%	2,3%
Oliwa	5,6%	21,4%	37,6%	35,4%	3,9%	6,6%	25,6%	41,7%	26,0%	3,7%	3,8%
Olszynka	8,4%	26,1%	44,1%	21,4%	0,7%	8,5%	29,4%	43,6%	18,4%	0,8%	0,7%
Orunia-Św. Wojciech-Lipce	7,3%	25,4%	39,4%	27,9%	3,3%	9,0%	28,5%	42,1%	20,4%	3,5%	3,4%
Osowa	7,8%	29,9%	43,2%	19,2%	3,2%	8,4%	30,7%	42,9%	18,1%	3,3%	3,3%
Piecki-Migowo	4,6%	32,7%	34,6%	28,0%	5,8%	5,2%	34,7%	33,9%	26,2%	5,9%	5,8%
Przeróbka	5,8%	22,9%	39,6%	31,6%	1,0%	7,9%	27,0%	43,5%	21,6%	1,1%	1,0%
Przymorze Małe	4,5%	20,9%	36,1%	38,5%	3,7%	5,8%	26,0%	41,3%	26,9%	3,5%	3,6%
Przymorze Wielkie	4,9%	18,0%	33,7%	43,5%	7,1%	6,0%	21,4%	40,2%	32,4%	6,5%	6,8%
Rudniki	9,2%	26,9%	43,1%	20,8%	0,3%	8,8%	28,5%	44,0%	18,8%	0,3%	0,3%
Siedlce	5,4%	24,7%	40,2%	29,7%	3,2%	6,9%	28,0%	42,2%	22,9%	3,1%	3,1%
Stogi	6,7%	22,5%	40,2%	30,6%	2,6%	7,9%	27,1%	44,7%	20,3%	2,6%	2,6%
Strzyża	5,4%	23,9%	38,3%	32,5%	1,3%	6,7%	26,9%	41,6%	24,7%	1,2%	1,3%
Suchanino	5,4%	22,7%	37,1%	34,8%	2,5%	6,7%	26,3%	38,8%	28,1%	2,6%	2,5%
Śródmieście	6,5%	22,6%	39,2%	31,7%	6,3%	7,4%	27,2%	44,1%	21,3%	6,2%	6,3%
Ujeścisko-Łostowice	6,8%	39,4%	42,2%	11,6%	4,8%	7,6%	38,6%	43,8%	10,0%	5,0%	4,9%
VII Dwór	3,7%	19,4%	34,0%	42,9%	0,9%	5,6%	22,9%	38,0%	33,5%	0,8%	0,9%
Wrzeszcz Dolny	6,2%	24,5%	40,8%	28,5%	5,6%	7,2%	28,3%	43,2%	21,4%	5,5%	5,5%
Wrzeszcz Górny	5,6%	24,5%	39,0%	30,8%	5,3%	7,6%	28,8%	40,9%	22,8%	5,3%	5,3%
Wyspa Sobieszewska	8,4%	25,6%	43,4%	22,7%	0,7%	8,8%	28,9%	45,2%	17,1%	0,8%	0,7%
Wzgórze Mickiewicza	6,3%	24,0%	39,3%	30,5%	0,6%	6,1%	25,1%	36,5%	32,2%	0,6%	0,6%
Zaspa-Młyniec	4,5%	19,6%	33,4%	42,5%	3,3%	5,5%	23,1%	34,9%	36,5%	3,2%	3,2%
Zaspa-Rozstaje	4,8%	23,5%	37,2%	34,5%	3,1%	6,2%	27,4%	35,6%	30,8%	3,1%	3,1%
Żabianka-Wejhera-Jelitkowo-Tysiąclecia	4,4%	18,3%	34,2%	43,1%	4,3%	6,6%	21,9%	39,2%	32,4%	4,0%	4,1%
Ogółem	**6,0%**	**26,2%**	**39,0%**	**28,8%**	**54,4%**	**7,1%**	**29,3%**	**40,9%**	**22,8%**	**45,6%**	**100%**

Skład idealny panelu przedstawiał się zatem w następujący sposób:

	Struktura:	Liczba panelistów/ek - 56:	Liczba panelistów/ek rezerwowych - 8:
Według płci:			
Kobiety	54,4%	30	4
Mężczyźni	45,6%	26	4
Według wieku:			
18-24	6,5%	4	1
25-39	27,6%	15	2
40-64	39,9%	22	3
65+	26,0%	15	2
Według poziomu wykształcenia:			
Grupa 1 - podstawowe, gimnazjalne ukończone i nieukończone, bez wykształcenia szkolnego	12,8%	7	1
Grupa 2 - zasadnicze zawodowe, średnie i policealne	57,1%	32	5
Grupa 3 - wyższe	30,1%	17	2

5. USTALENIE PROFILI INDYWIDUALNYCH

Zaproszenia do udziału w panelu były rozsyłane od razu zgodnie z profilami indywidualnymi, aby zapewnić, że możliwie idealny skład panelu pod względem demograficznym. Profil indywidualny to na przykład: mężczyzna, z dzielnicy Brzeźno, z grupy wiekowej 25-39 lat, z wykształceniem średnim. Lub: kobieta, z dzielnicy Przymorze Wielkie, z grupy wiekowej 40-64 pata, wykształcenie średnie. Profile indywidualne zostały ustalone przed pierwszym losowaniem.

Dla wyrównania szans na wzięcie udziału w panelu obywatelskim przyjęte zostało założenie, że jeżeli w pierwszym panelu z danej dzielnicy panelistą był mężczyzna, to teraz będzie to kobieta i na odwrót. Gdyby bowiem pozostawić wszystko losowaniu, mogłoby się okazać, że z danej dzielnicy wielokrotnie panelistą mógłby być tylko mężczyzna, a z innej tylko kobieta. Postanowiono więc, że kryterium płci będzie tu stosowane wymiennie. Tam z kolei, gdzie na dzielnicę przypadało dwoje panelistów, zastosowano parytet płci. Do wylosowania zostało, do której dużej dzielnicy przypadnie jeden mężczyzna. W przypadku pozostałych kryteriów demograficznych zastosowano losowanie za pomocą strony Random.org.

Profile indywidualne przyjęte w ramach tego panelu przedstawiają się następująco:

Grupa główna

Dzielnica		Płeć		Wiek				Wykształcenie		
		K	M	18-24	25-39	40-64	65+	podstawowe	średnie	wyższe
1	Aniołki		1			1			1	
2	Brętowo		1		1				1	
3	Brzeźno	1					1		1	
4	Brzeźno		1		1				1	
5	Chełm	1			1				1	
6	Chełm	1				1		1		
7	Chełm	1				1			1	
8	Chełm	1					1			1
9	Jasień	1			1				1	
10	Jasień		1			1		1		
11	Kokoszki		1			1			1	
12	Krakowiec-Górki Zachodnie	1				1				1
13	Letnica		1			1				1
14	Matarnia	1				1			1	
15	Młyniska		1		1					1
16	Nowy Port		1		1				1	
17	Oliwa	1					1			1
18	Oliwa		1			1		1		
19	Olszynka	1				1			1	
20	Orunia-Św. Wojciech-Lipce	1				1				1
21	Orunia-Św. Wojciech-Lipce		1			1			1	
22	Osowa	1				1			1	
23	Osowa		1			1			1	
24	Piecki-Migowo	1				1				1
25	Piecki-Migowo	1					1		1	
26	Piecki-Migowo		1				1		1	
27	Przeróbka		1		1				1	
28	Przymorze Małe	1		1					1	
29	Przymorze Małe		1			1			1	
30	Przymorze Wielkie	1				1			1	
31	Przymorze Wielkie	1			1				1	
32	Przymorze Wielkie	1		1						1
33	Rudniki		1		1					1
34	Siedlce		1				1		1	
35	Siedlce	1		1				1		
36	Stogi		1				1	1		

37	Strzyża		1			1			1	
38	Suchanino	1			1					1
39	Śródmieście	1				1			1	
40	Śródmieście	1				1				1
41	Śródmieście	1					1		1	
42	Ujeścisko-Łostowice	1					1		1	
43	Ujeścisko-Łostowice		1				1			1
44	VII Dwór	1			1			1		
45	Wrzeszcz Dolny		1				1		1	
46	Wrzeszcz Dolny	1			1				1	
47	Wrzeszcz Górny	1				1			1	
48	Wrzeszcz Górny		1		1			1		
49	Wyspa Sobieszewska		1				1		1	
50	Wzgórze Mickiewicza		1				1			1
51	Zaspa-Młyniec		1		1					1
52	Zaspa-Młyniec	1			1					1
53	Zaspa-Rozstaje		1				1		1	
54	Zaspa-Rozstaje	1					1		1	
55	Żabianka-Wejhera-Jelitkowo-Tysiąclecia		1	1						1
56	Żabianka-Wejhera-Jelitkowo-Tysiąclecia	1				1				1

Grupa rezerwowa

1	VII Dwór		1			1				1
2	Wzgórze Mickiewicza	1				1			1	
3	Ujeścisko-Łostowice	1					1		1	
4	Zaspa-Rozstaje		1				1	1		
5	Kokoszki		1		1					1
6	Przymorze Wielkie		1	1					1	
7	Śródmieście	1			1				1	
8	Piecki-Migowo	1				1			1	

6. PIERWSZE LOSOWANIE

Do udziału w panelu obywatelskim mogą zgłosić się wyłącznie osoby, które otrzymały listowne zaproszenie. Do ustalenia, do kogo zostaną wysłane zaproszenia, służy pierwsze losowanie. Lista osób, do których zostało wysłane zaproszenie, została wyłoniona poprzez losowanie z całego rejestru wyborców, z uwzględnieniem profili indywidualnych. Losowanie zostało przeprowadzone za pomocą strony Random.org. Pierwszym krokiem było ręczne wyselekcjonowanie w programie Microsoft Excel profili indywidualnych w oparciu o cały rejestr wyborców. Zostało to zrobione w urzędzie miasta.

Zakres liczb porządkowych w arkuszu programu Microsoft Excel był wykorzystywany do wylosowania osób, do których następnie miały być wysyłane zaproszenia. Dla przykładu zakres liczb porządkowych od 10400 do 11589 mógł odpowiadać konkretnemu profilowi indywidualnemu. Z tego zakresu losowanych było tyle liczb, ile było do wysłania zaproszeń. Były to na przykład 133 liczby, takie jak 10456, 11001, 10987, itd., które odpowiadały imionom i nazwisko osób z listy w danym zakresie. Dla potwierdzenia prawidłowości losowania zostały zapisane elektroniczne potwierdzenia wszystkich losowań za pomocą strony Random.org - klucze API. Dzięki nim można sprawdzić, czy dane liczby zostały rzeczywiście wylosowane za pomocą tej strony. Ten sposób losowania został zastosowany z uwagi na brak odpowiedniego oprogramowania, które pozwoliłoby na przeprowadzenie całego losowania w sposób zautomatyzowany, który jest zdecydowanie lepszy i rekomendowany.

7. WYSYŁANIE ZAPROSZEŃ I REJESTRACJA

Przyjęte zostało założenie, że na każdego panelistę lub panelistkę przypada 100 zaproszeń wysyłanych do danej dzielnicy. W związku z tym jednak, że dzielnice różnią się między sobą liczbą mieszkańców, szanse na zostanie wylosowanym w małej dzielnicy są większe niż w dużej. Dla poprawienia równości szans ustalono więc, że na każdy tysiąc mieszkańców w dzielnicy przypadają 3 dodatkowe zaproszenia, aby do dużych dzielnic trafiło ich więcej. W sumie dało to 9042 zaproszenia.

Liczba zaproszeń z podziałem na dzielnice Gdańska przedstawia się następujące:

Dzielnica	Liczba zaproszeń
Aniołki	111
Brętowo	118
Brzeźno	131
Brzeźno	131
Chełm	217
Chełm	217

Chełm	217
Chełm	217
Jasień	133
Jasień	133
Kokoszki	120
Krakowiec-Górki Zachodnie	104
Letnica	103
Matarnia	114
Młyniska	107
Nowy Port	124
Oliwa	140
Oliwa	140
Olszynka	108
Orunia-Św. Wojciech-Lipce	136
Orunia-Św. Wojciech-Lipce	136
Osowa	134
Osowa	134
Piecki-Migowo	161
Piecki-Migowo	161
Piecki-Migowo	161
Przeróbka	111
Przymorze Małe	138
Przymorze Małe	138
Przymorze Wielkie	172
Przymorze Wielkie	172
Przymorze Wielkie	172
Rudniki	103
Siedlce	133
Siedlce	133
Stogi	128
Strzyża	113
Suchanino	127
Śródmieście	166
Śródmieście	166
Śródmieście	166
Ujeścisko-Łostowice	152
Ujeścisko-Łostowice	152
VII Dwór	109
Wrzeszcz Dolny	158
Wrzeszcz Dolny	158
Wrzeszcz Górny	156
Wrzeszcz Górny	156
Wyspa Sobieszewska	108
Wzgórze Mickiewicza	106

Zaspa-Młyniec	134
Zaspa-Młyniec	134
Zaspa-Rozstaje	133
Zaspa-Rozstaje	133
Żabianka-Wejhera-Jelitkowo-Tysiąclecia	144
Żabianka-Wejhera-Jelitkowo-Tysiąclecia	144
VII Dwór	109
Wzgórze Mickiewicza	106
Ujeścisko-Łostowice	152
Zaspa-Rozstaje	133
Kokoszki	120
Przymorze Wielkie	172
Śródmieście	166
Piecki-Migowo	161
	9042

Każda osoba, która otrzymała z list z zaproszeniem do udziału w panelu, mogła się zarejestrować na specjalnej stronie internetowej lub przez telefon, i dopiero z grupy osób, które potwierdziły chęć udziału w panelu, losowana była raz jeszcze docelowa grupa panelistów i panelistek.

Do rejestracji potrzebne było podanie imienia, daty urodzenia oraz ostatniej cyfry z numeru PESEL. Poprzednim razem przy pierwszym losowaniu specjalny program generował kod identyfikacyjny, teraz jednak nie zastosowano go ze względu na zmiany w sposobie wysyłania listów przez urząd miasta. Listy wychodzące z urzędu mają obecnie nadrukowywany kod kreskowy, a program, który służy do ich drukowania umożliwiał wprowadzanie jedynie imienia, nazwiska i adresu. W związku z tym pojawiło się ryzyko, że przy ręcznym druku wielu tysięcy zaproszeń wkradną się pomyłki, na przykład przez sklejone kartki, co będzie skutkowało tym, że identyfikator zostanie wydrukowany na liście nie do tej osoby, co trzeba i przez to nie będzie ona mogła się zarejestrować do udziału w panelu. Dlatego sposób zabezpieczenia rejestracji został zmieniony.

Prostym rozwiązaniem zabezpieczającym byłoby wykorzystanie całego numeru PESEL. Założenie było jednak takie, aby nie wysyłać poza urząd bazy z danymi mieszkańców i mieszkanek Gdańska, stąd wykorzystana został tylko ostatnia cyfra. To jednak sprawiło, że zabezpieczenie było niepełne. Możliwa jest bowiem sytuacja, że osoby urodzone danego dnia mają to samo imię i tę samą ostatnią cyfrę w numerze PESEL. Dlatego system dopuszczał rejestrację osób, które podają te same dane. Czego jednak nie przewidziano, to że jedna osoba może wprowadzić te same dane dwa lub więcej razy. Po weryfikacji ręcznej okazało się, że 8 osób wprowadziło swoje dane dwukrotnie. Jest to problemem o tyle, że ich szanse na zostanie wylosowanym lub wylosowaną rosną, gdyż są w puli dwa razy. Rozwiązaniem jest tu

stosowanie kodów identyfikujących, jak przy pierwszym panelu, i znalezienie sposobu na drukowanie ich na listach z zaproszeniem bez ryzyka pomyłki.

Zaproszenia zostały wydrukowane w urzędzie. Przygotowano koperty z okienkiem, na których nadrukowane zostało logo panelu obywatelskiego. Dzięki zastosowaniu koperty z okienkiem, adres wylosowanej osoby można było wydrukować w urzędzie, dzięki czemu dane osobowe mieszkańców i mieszkanek nie opuściły urzędu. Listy zostały włożone do kopert korzystając z maszyny kopertującej, którą posiada urząd miasta.

Podczas rejestracji do udziału w panelu należało zaznaczyć, że ma się możliwość wzięcia udziału we wszystkich spotkaniach panelu, w podanych terminach. Następnie do wprowadzenia były takie dane, jak rok urodzenia, ulica (program sam dobierał dzielnicę), płeć i poziom wykształcenia. Są one potrzebne do przeprowadzenia drugiego losowania.

W związku z tym, że losowanie przeprowadza się z całego rejestru wyborców, istnieje możliwość wylosowania najbliższych współpracowników prezydenta Gdańska (lub jego samego) oraz radnych, co mogłoby sprawić, że panel nie mógłby nie być postrzegany jako neutralny. Ustawa o samorządzie gminnym nie daje formalnej możliwości na wyłączenie urzędników czy radnych z udziału w konsultacjach społecznych. Ponownie zostało to więc rozwiązane w ten sposób, że na stronie do rejestracji została zamieszczona prośba następującej treści: „Dla zapewnienia bezstronności panelu uprzejmie prosimy o to, by nie rejestrowali się następujący mieszkańcy i mieszkanki Gdańska: radni miejscy, dyrektorzy wydziałów Urzędu Miejskiego w Gdańsku”. Prośbę można było zaakceptować lub odrzucić, a jej odrzucenie nie blokowało dokończenia rejestracji.

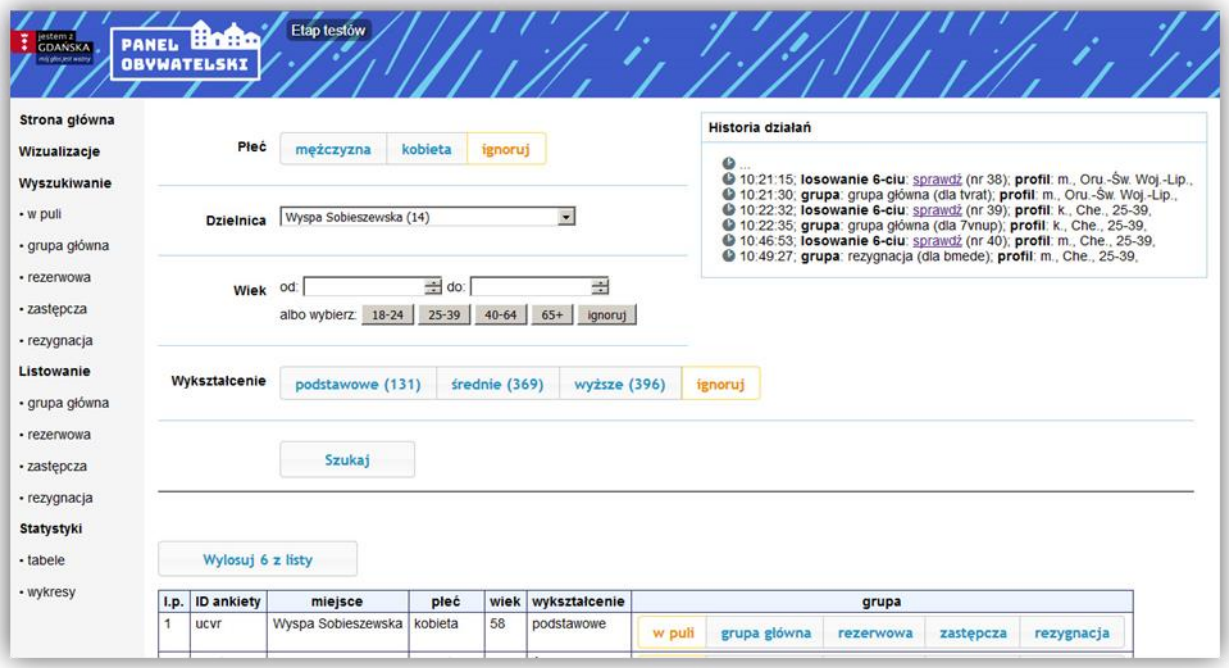
8. DRUGIE LOSOWANIE

Do udziału w panelu obywatelskim zarejestrowało się 899 gdańszczan i gdańszczanek (rejestracji było w sumie 907, jednak w tym 8 podwójnych). Część osób skorzystała z możliwości rejestracji przez telefon. Ponad 60 procent osób, które się zarejestrowały, stanowiły kobiety.

Drugie losowanie było wspierane przez program *Panel helper*, który pozwala filtrować dane osób, które wyraziły chęć udziału panelu, pod kątem kryteriów demograficznych. Można wybrać w nim dzielnicę, płeć, grupę wiekową i poziom wykształcenia, a program generuje listę osób, które spełniają wskazane kryteria, bez podawania ich imion i nazwisk. W trakcie losowania widoczne są tylko identyfikatory, które są wysyłane na adres email podczas rejestracji. Losujący nie wiedzą, do kogo należy identyfikator, który wyświetla się na ekranie.

Nowością w programie *Panel helper* było wprowadzenie historii działań, która na bieżąco pokazywała profile osób, które zostały wylosowane. Dzięki czemu łatwiej jest uniknąć pomyłek. Program został ponadto zintegrowany ze stroną Random.org w taki sposób, że

możliwe jest wylosowanie 6 osób, gdy lista osób, które spełniały wskazane kryteria demograficzne była dłuższa niż 6. Tu również możliwe jest sprawdzenie, czy rzeczywiście została wykorzystana strona Random.org i porównanie wylosowanych tam liczb z liczbami na stronie *Panel helpera.*



Dla zapewnienia jak największej wiarygodności ostatecznego losowania panelistów i panelistek zostało ono przeprowadzone za pomocą rzutu kostką do gry. Losowanie było transmitowane na żywo w internecie oraz zostało nagrane. Dzięki integracji ze stroną Random.org losowanie zostało przeprowadzone znacznie szybciej niż za pierwszym razem.

Przyjęte zostało założenie, że jeżeli dla danego profilu indywidualnego nie ma osoby, która spełniałaby wszystkie kryteria demograficzne, to pierwszym kryterium, z którego się rezygnuje, jest wykształcenie. W związku z tym, że zaproszenia były wysyłane od razu zgodnie z profilami indywidualnymi, wyłączanie pozostałych kryteriów było mało prawdopodobne. Po wylosowaniu osoby do „grupy głównej" panelu, losowana była od razu osoba do „grupy zastępczej", z uwzględnieniem tych samych kryteriów demograficznych. Dzięki temu, gdy osoba wylosowana do grupy głównej z jakiegoś powodu rezygnowała, wówczas od razu była możliwość skontaktowania się z osobą z grupy zastępczej, o tym samym profilu demograficznym.

Wylosowano także 8 osób do grupy rezerwowej. Osoby z tej grupy brały udział w panelu obywatelskim na tych samych zasadach, co pozostali paneliści i panelistki. Założenie było takie, że będą zastępowały osoby, które nie będą mogły brać udziału w panelu już po jego rozpoczęciu. Gdyby zastępstwo nie było potrzebne, wówczas osoby z grupy rezerwowej brałyby udział we wszystkich pracach panelu, za wyjątkiem głosowania w sprawie przyjęcia rekomendacji.

9. CZAS TRWANIA PANELU

Przyjęte zostało, że panel obywatelski będzie trwał przez trzy soboty, tydzień po tygodniu, w godz. 10.00 – 16.00 oraz w niedzielę w godz. 10.00 – 14.00. Tym razem od razu został przyjęty dłuższy czas na panel, a niedziela została wskazana jako dzień „zwykły" panelu, zamiast jako rezerwowy. Czas ten został wykorzystany w całości, a nawet godz. 14.00 w niedzielę została przekroczona.

10. DIETA DLA PANELISTÓW I PANELISTEK

W związku z zaplanowaniem panelu obywatelskiego na 4 dni, dla panelistów i panelistek przewidziana zastała dieta łącznej wysokości 600 zł brutto. Z panelistami i panelistkami została zawarta umowa zlecenie.

11. KONSULTACJE OTWARTE

Dla zapewnienia możliwości przedstawienia swojego stanowiska wszystkim zainteresowanym tematem osobom, zorganizowano konsultacje otwarte, w których mogli wziąć udział wszyscy mieszkańcy i mieszkanki Gdańska. Sugestie i uwagi można było przesłać pocztą elektroniczną lub tradycyjną na adres Urzędu Miejskiego w Gdańsku, z dopiskiem „Panel obywatelski". Konsultacje w formie zbierania opinii rozpoczęły się 6 marca 2017 r. i trwały do 19 marca 2017 r. Nie wpłynęły jednak żadne uwagi.

12. UKŁADANIE PROGRAMU

Przyjęte zostało założenie, pierwszy dzień panelu zostanie w całości przeznaczony na omówienie problemu – stanu jakości powietrza w Gdańsku oraz wpływu zanieczyszczeń powietrza na zdrowie. Drugi dzień przeznaczony był na prezentację możliwych rozwiązań, a trzeci na wypracowanie propozycji rekomendacji. Czwarty dzień przeznaczony był na głosowania, ostatnie poprawki przy rekomendacjach i korektę językową.

Przygotowanie programu panelu rozpoczęło się od analizy tematu. Zebrana została lista potencjalnych osób i organizacji, które zajmują się tym tematem. Do udziału w panelu zaprasza się nie tylko ekspertów i ekspertki, lecz również strony, przez co rozumie się każdy urząd, instytucję, organizację, radę dzielnicy czy grupę nieformalną, która jest w jakiś sposób związana z danym tematem. Chęć udziału w charakterze strony, eksperta czy też ekspertki można było zgłosić również pisząc na adres email. W charakterze eksperta zgłosiła się jedna osoba, jednak zakres jej kompetencji nie był związany z tematem panelu.

Istotnym założeniem panelu obywatelskiego jest możliwość zaproszenia wybranego eksperta lub ekspertki przez samych panelistów i panelistki. Z tej możliwości skorzystano i na początku trzeciego dnia głos zabrała przedstawicielka Straży Miejskiej w Gdańsku.

13. SPOTKANIA ROBOCZE DLA STRON, EKSPERTÓW I EKSPERTEK

Na kilka dni przed spotkaniem panelu (we wtorki) organizowane było spotkanie robocze dla stron oraz ekspertów i ekspertek. Celem spotkań roboczych było umożliwienie wszystkim osobom, które miały zabierać głos podczas panelu, wstępne zapoznanie się z tym, co będą mówiły inne osoby, aby móc lepiej przygotować swoje stanowisko bądź dostosować je do tego, co będą mówili inny, by na przykład pewne treści się nie powtarzały. Spotkania robocze służyły także weryfikacji programu spotkania. Z osobami spoza Trójmiasta łączono się przez telefon, z wykorzystaniem głośnika.

14. FORMUŁA SPOTKAŃ

Spotkania prowadziły dwie facylitatorki – wspólnie lub w pojedynkę. Pierwszego dnia zaproponowane zostały zasady prowadzenia dyskusji, które zostały przyjęte przez panelistów i panelistki. Były to: szacunek, przez co rozumiane było słuchanie siebie nawzajem, nie przerywanie sobie oraz mówienie jasnym językiem. Ponadto: otwartość (na zadawanie pytań i na słuchanie innych), trzymanie się tematu, obecność (nie tyle fizyczna, lecz w sensie bycia tu i teraz) oraz dbałość o siebie, przez co rozumiane było na przykład to, że jeżeli ktoś jest zmęczony i potrzebuje zrobić sobie przerwę, to może to zrobić w dowolnym momencie. Ostatnią zasadą było także wyłączenie lub wyciszenie telefonów komórkowych.

Na część edukacyjną panelu składały się krótkie wystąpienia, dyskusje w małych grupach oraz czas na pytania i odpowiedzi do prelegentów i prelegentek. Na wystąpienie eksperta lub ekspertki przeznaczone było 12, 15 lub 20 minut, w zależności od tematu. Dłuższy czas dotyczył tych wystąpień, które stanowiły „tło tematu", jak prezentacja otwierająca czy wpływ emisji dwutlenku węgla na zmiany klimatu.

Po wysłuchaniu prezentacji paneliści i panelistki mieli 10 minut na omówienie w małych grupach tego, co usłyszeli i zastanowienie się nad pytaniami. Następnie było 10 minut na zadawanie ekspertom i ekspertkom pytań i na odpowiedzi. W razie gdyby nie starczyło czasu na zadanie wszystkich pytań, była możliwość zebrania ich i przesłania odpowiedzi później, w formie pisemnej (z czego skorzystano). Na koniec dnia paneliści i panelistki mieli czas na to, by podzielić się spostrzeżeniami i uwagami odnośnie tego dnia.

Nowością było ponumerowanie krzeseł w taki sposób, aby tworzyły czteroosobowe „gniazda", bez stolików. Paneliści i panelistki otrzymywali kartki z listą numerów grup do każdej z dyskusji. Grupy zostały wyłonione losowo.

Wystąpienia ekspertów, ekspertek i stron były transmitowane na żywo na stronie Gdansk.pl i nagrywane, jednak dla zapewnienia komfortu dyskusji, części spotkań przeznaczone dla panelistów i panelistek miały charakter zamknięty i nie było z nich transmisji. Poza panelistkami i panelistami mogli w nich uczestniczyć członkowie i członkinie Zespołu Sterującego oraz obserwatorzy.

15. SPOSÓB PRACY NAD REKOMENDACJAMI

Wprowadzeniem do pracy nad rekomendacjami było przyjrzenie się wartościom panelistów i panelistek, ich marzeniom odnośnie przyszłości Gdańska. Najpierw rozmawiali na ten temat w parach, a następnie zapisywali swoje wartości na trzech kartkach rozłożonych na stołach, w następujących obszarach tematycznych – relacje międzyludzkie, nasze wartości, środowisko i przyroda.

Kolejnym punktem programu była pogłębiona analiza kwestii zanieczyszczenia powietrza w Gdańsku. Dla panelistów i panelistek zostały przygotowane materiały na ten temat, z którymi mogli zapoznawać się indywidualnie lub komentując je w parach. Celem było poszukanie odpowiedzi na pytanie: na ile poważny jest problem zanieczyszczenia powietrza w Gdańsku? Następnie paneliści i panelistki rozmawiali na ten temat w grupach czteroosobowych, w trzech rundach po ok. 10 minut, metodą World Café (jedna osoba z grupy zostawała i robiła notatki). Na koniec wnioski z rozmów w grupach zostały przedstawione na forum.

Dla przeanalizowania konsekwencji podejmowania lub niepodejmowania działań w kwestii ochrony jakości powietrza, przeprowadzona została na forum analiza korzyści i kosztów (ang. *cost-benefits matrix*). Na czterech dużych kartkach papieru spisane zostały korzyści płynące ze zmiany, koszty związane ze zmianą, korzyści z braku zmiany (z utrzymania status quo) oraz koszty braku zmiany.

Kolejnym krokiem było zapoznanie się (lub przypomnienie sobie) wniosków i rekomendacji ekspertów, ekspertek i stron ze wszystkich dni panelu. Były one wydrukowane dla wszystkich panelistów i panelistek. Można było to zrobić indywidualnie, w parach lub w małych grupach. Następnie propozycje rekomendacji zostały zebrane w ramach „burzy mózgów". Założenie było takie, że na tym etapie jeszcze się ich nie ocenia, a jedynie zbiera. Wszystkie propozycje rekomendacji były potem omawiane na forum, w następujący sposób:

a) Czy propozycja rekomendacji jest odpowiedzią na zadane panelowi pytanie? Innymi słowy, czy mieści się w zakresie tego tematu.
b) Czy propozycja jest jasna i konkretna?
c) W czyich kompetencjach leży jej realizacja?
d) Czy mamy świadomość kosztów jej realizacji?
e) Jakie są jej mocne, a jakie słabe strony?

f) Czy jest zgodna z prawem? Czy może raczej jest to rekomendacja, która dotyczy zmiany prawa?
g) Jakie moje lub nasze potrzeby stoją za propozycją tej rekomendacji? (dla ułatwienia pracy w tym punkcie została rozdana panelistom i panelistkom lista podstawowych potrzeb z Porozumienia bez Przemocy)
h) Czy budzi nasz opór, a jeżeli tak, to dlaczego? (opór był sprawdzany przez podnoszenie rąk: słaby opór – podniesienie jednej ręki, silny opór – podniesienie dwóch rąk).

Przed głosowaniem została zrobiona korekta językowa propozycji rekomendacji, z udziałem panelistki i panelisty, a ostatecznie ich brzmienie było sprawdzane i zatwierdzane na forum.

17. METODY GŁOSOWANIA

Propozycje rekomendacji były ocenianie na karcie do głosowania w skali Likerta. Do wyboru było pięć opcji: zdecydowanie zgadzam się, raczej się zgadzam, raczej się nie zgadzam, zdecydowanie się nie zgadzam i wstrzymuję się. Celem było umożliwienie panelistom i panelistkom szczerej oceny poszczególnych propozycji, w taki sposób, aby uwzględnione zostały również ich pewne zastrzeżenia czy wątpliwości, które mogą mieć. Przy sprawdzaniu konsensusu stanowiska „zdecydowanie zgadzam się" i „raczej się zgadzam" były traktowane łącznie, jako udzielenie poparcia.

W trakcie dyskusji na temat rekomendacji dotyczącej uchwały antysmogowej, pojawiło się kilka propozycji odnośnie terminu wejścia zakazu. Do wyboru były cztery opcje:
a) zakaz stosowania paliw stałych za 5 lat oraz natychmiastowy zakaz dla paliw najgorszej jakości,
b) zakaz stosowania paliw stałych za 5 lat oraz zakaz dla paliw najgorszej jakości za 1 rok,
c) zakaz stosowania paliw stałych, a w tym najgorszej jakości, za 5 lat,
d) zakaz stosowania paliw stałych, a w tym najgorszej jakości, za 15 lat.

W związku z tym, że były to opcje wzajemnie się wykluczające, dla ustalenia, dla której z nich było największe poparcie, zostało zastosowane głosowanie preferencyjne. Paneliści i panelistki wskazywali swoje preferencje odnośnie zaproponowanych rekomendacji, najlepszą oznaczając jako „1", stawiając „2" przy propozycji, która podobała im się w drugiej kolejności, a „3" przy tej, która podobała się im najmniej. W związku z tym, że nie zostało jednoznacznie podkreślone, że dla prawidłowego oddania głosu niezbędne było zaznaczenie wszystkich opcji, trzy osoby wskazały tylko jedną preferencję.

Głosy oddane w formie preferencyjnej policzone zostały przy wykorzystaniu programu „Decision Maker", opracowanego przez The de Borda Institute z Dublina. Za odpowiednią metodę liczenia głosów została uznana w tej sytuacji Zmodyfikowana Metoda Bordy (ang.

Modified Borda Count), w której głosy niepełne mają mniejszą siłę niż pełne, gdzie zaznaczone są wszystkie opcje. Największe poparcie zyskała opcja pierwsza, we wszystkich metodach głosowania, z których można korzystać w programie „Decision Maker", z metodą Condorceta włącznie. Została ona włączona do propozycji rekomendacji w tej kwestii i poddana pod ostateczne głosowanie w skali Likerta.

Głosy zostały policzone na miejscu, tego samego dnia.

18. WYNIKI GŁOSOWANIA

pytanie/rekomendacja	Zdecydowanie się zgadzam	Raczej się zgadzam	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Wstrzymuję się	Puste	Suma
1. Informowanie mieszkańców i mieszkanek Gdańska o poziomach zanieczyszczeń powietrza przy wykorzystaniu istniejących tablic systemu informacji pasażerskiej.	48	6	0	1	0	0	55
2. Prowadzenie kampanii edukacyjnej skierowanej do wszystkich mieszkanek i mieszkańców Gdańska dostosowanej do ich wieku i kompetencji. Celem kampanii powinno być podniesienia świadomości w zakresie jakości powietrza, z uwzględnieniem źródeł zanieczyszczeń i ich konsekwencji. Kampania powinna informować o potrzebie wymiany pieców grzewczych na paliwa stałe.	46	4	1	4	0	0	55
3. Powołanie przez Prezydenta Miasta Gdańska zespołu, którego celem będzie opracowanie spójnego planu wymiany pieców grzewczych na paliwa stałe, z uwzględnieniem konkretnych terminów i kwot, we współpracy z lokalnymi uczelniami, studentami i mieszkańcami. Zadaniem zespołu będzie również inwentaryzacja budynków, które wymagają termomodernizacji oraz wymiany pieców grzewczych na paliwa stałe.	43	6	2	4	0	0	55
4. Świadczenie przez miasto Gdańsk usług doradztwa dla mieszkańców w zakresie termomodernizacji budynków.	38	11	1	4	1	0	55
5. Opracowanie i bieżąca aktualizacja mapy zanieczyszczeń powietrza dla Gdańska.	38	11	4	2	0	0	55
6. Informowanie przez m. Gdańsk o poziomach zanieczyszczenia powietrza zgodnie z zaleceniami Światowej Organizacji Zdrowia (np. po przekroczeniu 50 µg/m3 dla pyłu zawieszonego PM10)	43	10	0	1	0	1	55
7. Wprowadzenie uchwały o czystym powietrzu (uchwały antysmogowej) dotyczącej całkowitego zakazu spalania paliw stałych po upływie 5 letniego okresu przejściowego i natychmiastowego zakazu spalania paliw najgorszej jakości (m.in. miału węglowego i drewna o wilgotności pow. 20%) . Zakaz nie obejmuje palenia w kominkach najwyższej klasy z filtrami.	40	9	1	4	1	0	55

8. Opracowanie programu osłonowego w związku z wprowadzeniem uchwały o czystym powietrzu (antysmogowej), który będzie obejmował dofinansowanie w wysokości 100% kosztów wymiany pieców i rekompensaty z tyt. wzrostu kosztów ogrzewania dla osób, które kwalifikują się do otrzymania świadczeń z pomocy społecznej.	42	10	1	2	0	0	55
9. Zaproszenie do dyskusji nad podjęciem uchwały o czystym powietrzu (antysmogowej) dla Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot.	43	7	0	4	1	0	55

pytanie/rekomendacja	Zdecydowanie się zgadzam	Raczej się zgadzam	Zdecydowanie się zgadzam i raczej się zgadzam	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam i raczej się nie zgadzam	Wstrzymuję się	Puste	Suma
1. Informowanie mieszkańców i mieszkanek Gdańska o poziomach zanieczyszczeń powietrza przy wykorzystaniu istniejących tablic systemu informacji pasażerskiej.	87,3%	10,9%	98,2%	0,0%	1,8%	1,8%	0,0%	0,0%	100,0 %
2. Prowadzenie kampanii edukacyjnej skierowanej do wszystkich mieszkanek i mieszkańców Gdańska dostosowanej do ich wieku i kompetencji. Celem kampanii powinno być podniesienia świadomości w zakresie jakości powietrza, z uwzględnieniem źródeł zanieczyszczeń i ich konsekwencji. Kampania powinna informować o potrzebie wymiany pieców grzewczych na paliwa stałe.	83,6%	7,3%	90,9%	1,8%	7,3%	9,1%	0,0%	0,0%	100,0 %
3. Powołanie przez Prezydenta Miasta Gdańska zespołu, którego celem będzie opracowanie spójnego planu wymiany pieców grzewczych na paliwa stałe, z uwzględnieniem konkretnych terminów i kwot, we współpracy z lokalnymi uczelniami, studentami i mieszkańcami. Zadaniem zespołu będzie również inwentaryzacja budynków, które wymagają termomodernizacji oraz wymiany pieców grzewczych na paliwa stałe.	78,2%	10,9%	89,1%	3,6%	7,3%	10,9%	0,0%	0,0%	100,0 %
4. Świadczenie przez miasto Gdańsk usług doradztwa dla mieszkańców w zakresie termomodernizacji budynków.	69,1%	20,0%	89,1%	1,8%	7,3%	9,1%	1,8%	0,0%	100,0 %
5. Opracowanie i bieżąca aktualizacja mapy zanieczyszczeń powietrza dla Gdańska.	69,1%	20,0%	89,1%	7,3%	3,6%	10,9%	0,0%	0,0%	100,0 %
6. Informowanie przez m. Gdańsk o poziomach zanieczyszczenia powietrza zgodnie z zaleceniami Światowej Organizacji Zdrowia (np. po przekroczeniu 50 µg/m3 dla pyłu zawieszonego PM10)	78,2%	18,2%	96,4%	0,0%	1,8%	1,8%	0,0%	1,8%	100,0 %
7. Wprowadzenie uchwały o czystym powietrzu (uchwały antysmogowej) dotyczącej całkowitego zakazu spalania paliw stałych po upływie 5 letniego okresu przejściowego i natychmiastowego zakazu spalania paliw najgorszej jakości (m.in. miału węglowego i drewna o wilgotności pow. 20%) . Zakaz nie obejmuje palenia w kominkach najwyższej klasy z filtrami.	72,7%	16,4%	89,1%	1,8%	7,3%	9,1%	1,8%	0,0%	100,0 %

8. Opracowanie programu osłonowego w związku z wprowadzeniem uchwały o czystym powietrzu (antysmogowej), który będzie obejmował dofinansowanie w wysokości 100% kosztów wymiany pieców i rekompensaty z tyt. wzrostu kosztów ogrzewania dla osób, które kwalifikują się do otrzymania świadczeń z pomocy społecznej.	76,4%	18,2%	94,5%	1,8%	3,6%	5,5%	0,0%	0,0%	100,0 %
9. Zaproszenie do dyskusji nad podjęciem uchwały o czystym powietrzu (antysmogowej) dla Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot.	78,2%	12,7%	90,9%	0,0%	7,3%	7,3%	1,8%	0,0%	100,0 %

19. WNIOSKI NA PRZYSZŁOŚĆ

- W związku tym, że urząd miasta jest w panelu obywatelskim stroną (jest bezpośrednio zaangażowany w działania lub tematy, które są omawianie podczas panelu i może być zainteresowany konkretnym rozstrzygnięciem), następujące kwestie powinny znajdować się w kompetencjach podmiotu zewnętrznego / osób spoza urzędu:
  a) układanie programu panelu,
  b) wybór ekspertów i ekspertek,
  c) wskazywanie stron,
  d) przygotowywanie materiałów edukacyjnych,
  e) wskazywanie osób prowadzących spotkanie.

  Jest to tzw. część merytoryczna. Taki podział zadań ma na celu dbałość o wiarygodność panelu obywatelskiego i jest związany z zasadą, że nie powinno się być sędzią we własnej sprawie (tu chodzi o wpływ na program panelu).
- Przy powoływaniu Zespołu Sterującego powinny zostać wskazane osoby, których rolą będzie przygotowanie części merytorycznej. W sposób jednoznaczny powinny zostać im przyznane odpowiednie kompetencje decyzyjne w tym zakresie. Program panelu, lista ekspertów, ekspertek i stron powinny być, oczywiście, konsultowane zarówno z urzędem miasta, jak i z innymi stronami.
- Osoby, które wchodzą w skład Zespołu Sterującego / Koordynującego, nie mogą być jednocześnie prelegentami lub prelegentkami.
- Liczba przedstawicieli urzędu miasta w Zespole Sterującym nie może być większa niż liczba osób spoza urzędu, które zajmują się częścią merytoryczną.
- Zespół Sterujący może być częścią większego Zespołu Koordynującego, w skład którego wchodzić będą osoby wspierające organizację panelu, jak również monitorujące jego przebieg (na przykład radni/radne czy zastępca prezydenta).
- Do udziału w Zespole Sterującym / Koordynującym warto zapraszać wyłącznie osoby, którym zależy na prawidłowym przebiegu panelu obywatelskiego i które mają wyczucie w kwestiach związanych z partycypacją obywatelską i z demokracją.
- Podczas spotkań panelu obywatelskiego przydatne będzie zapewnienie możliwości sprawdzania, czy informacje, jakie pojawiają się w ramach wystąpień, są prawdziwe. Rolę taką może pełnić „fact-checker", do którego byłoby można zgłaszać na bieżąco zapytania. Panelistom i panelistkom może się również przydać bieżące wsparcie przy rozstrzyganiu branżowych kwestii technicznych, co można rozwiązać na przykład poprzez kontakt telefoniczny z dwoma ekspertami/ekspertkami.

- Głosowanie preferencyjne powinna poprzedzać krótka prezentacja na temat różnic pomiędzy metodami głosowania, przedstawiająca uzasadnienie dla wyboru danej metody.
- Po wypracowaniu pierwszych propozycji rekomendacji przez panelistów i panelistki potrzebny jest dłuższy czas na zaopiniowanie ich przez ekspertów, ekspertki i strony, na przykład 5-7 dni. Na tym etapie możliwe jest również prowadzenie otwartych konsultacji społecznych, aby zebrać opinie z różnych stron i dać możliwość skomentowania ich wszystkim mieszkańcom i mieszkankom Gdańska.
- Rachunki związane z umowami zlecenie powinny być wystawiane na sam koniec, po głosowaniach.
- Pierwsze losowanie powinno być przeprowadzane w formie elektronicznej w taki sposób, aby losujący nie widzieli imion i nazwisk, z grupy, w ramach której przeprowadzane jest losowanie.
- Wyniki głosowania w sprawie rekomendacji panelu powinny być podawane do publicznej wiadomości niezwłocznie po ich przyjęciu.

20. ZESPÓŁ ORGANIZUJĄCY PANEL

a) Zespół formalny, powołany zarządzeniem prezydenta:
- Piotr Grzelak (przewodniczący zespołu)
- Izabela Małuszek
- Maciej Kukla
- Adam Nieroda
- Marcin Gerwin
- Marta Kurpiewska
- Katarzyna Drozd-Wiśniewska
- Michał Miguła
- Joanna Tobolewicz
- Łukasz Hamadyk

b) Współpracownicy:
- Magda Zalewska
- Magdalena Treder

c) Osoby prowadzące spotkania:
- Agnieszka Kasprzyk-Mączyńska
- Agnieszka Stopa

21. PROGRAM PIERWSZEGO DNIA PANELU

9.00	10.00	Rejestracja, kawa i herbata
10.00	10.40	Wprowadzenie i integracja
10.40	10.45	Powitanie - Paweł Adamowicz, Prezydent Miasta Gdańska
10.45	11.00	Czym jest zanieczyszczone powietrze w mieście? - prof. dr hab. Lidia Wolska, Zakład Toksykologii Środowiska, Gdański Uniwersytet Medyczny
11.00	11.10	Dyskusja w grupach
11.10	11.20	Pytania / odpowiedzi
11.20	11.35	Przerwa na kawę i herbatę
11.35	11.47	Monitoring powietrza atmosferycznego w Gdańsku, ocena jego jakości - Adam Zarembski, Naczelnik Wydziału Monitoringu Środowiska, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
11.47	11.59	Informacja o jakości powietrza w Gdańsku - dr Michalina Bielawska, specjalista ds. analiz i prognoz, Fundacja ARMAAG
11.59	12.09	Dyskusja w grupach
12.09	12.20	Pytania / odpowiedzi
12.20	12.35	Poziomy alarmowania i informowania o zanieczyszczeniach powietrza w Polsce i w Europie, dobre praktyki - Agnieszka Muras, specjalistka ds. jakości powietrza, HEAL Polska
12.35	12.45	Dyskusja w grupach
12.45	12.55	Pytania / odpowiedzi
12.55	13.40	Obiad
13.40	13.52	Zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego a astma i alergia - prof. dr hab. Cezary Pałczyński, Uniwersytet Medyczny w Łodzi
13.52	14.04	Charakterystyka, źródła emisji oraz zagrożenia dla zdrowia związane z narażeniem na dioksyny i PCB - dr Grzegorz Dziubanek, Śląski Uniwersytet Medyczny
14.04	14.14	Dyskusja w grupach
14.14	14.24	Pytania / odpowiedzi
14.24	15.00	Podsumowanie dnia
15.00	15.15	Przerwa na kawę i herbatę
15.15	16.00	Podsumowanie dnia

22. PROGRAM DRUGIEGO DNIA PANELU

9.30	10.00	Poranna kawa i herbata
10.00	10.20	Czas dla panelistów/ek
10.20	10.22	Powitanie
10.22	10.42	Działania w Gdańsku na rzecz poprawy jakości powietrza - Sławomir Kiszkurno, Dyrektor Wydziału Gospodarki Komunalnej UMG
10.42	10.52	Dyskusja w grupach
10.52	11.02	Pytania / odpowiedzi
11.02	11.22	Spalanie paliw kopalnych a zmiany klimatu - prof. dr hab. Jacek Piskozub, Instytut Oceanologii PAN
11.22.	11.32	Dyskusja w grupach
11.32	11.42	Pytania / odpowiedzi
11.42	11.57	Przerwa na kawę i herbatę
11.57	12.17	Świat paliw kopalnych. Dlaczego cokolwiek zmieniać? - Marcin Popkiewicz, autor książek „Świat na rozdrożu” oraz "Rewolucja energetyczna. Ale po co?"
12.17	12.27	Dyskusja w grupach
12.27	12.37	Pytania / odpowiedzi
12.37	13.20	Obiad
13.20	13.32	Paliwa i emisje - dr inż. Andrzej Szajner, Bałtycka Agencja Poszanowania Energii
13.32	13.44	Praktyczne możliwości ograniczenia emisji zanieczyszczeń powietrza - Marek Skoroś, Centrum Odnawialnych Źródeł Energii
13.44	13.54	Dyskusja w grupach
13.54	14.04	Pytania / odpowiedzi
14.04	14.16	Prawne rozwiązania dla poprawy jakości powietrza - Małgorzata Smolak, Client Earth
14.16	14.28	Przykłady dobrych praktyk - dr Jakub Jędrak, Polski Alarm Smogowy
14.28	14.38	Dyskusja w grupach
14.38	14.48	Pytania / odpowiedzi
14.48	15.05	Przerwa na kawę i herbatę
15.05	15.40	Prezentacja stanowisk stron
15.40	16.00	Podsumowanie dnia

23. PROGRAM TRZECIEGO DNIA PANELU

9:30	10:00	Poranna kawa i herbata
10:00	10:02	Powitanie
10:02	10:10	Wystąpienie Straży Miejskiej – Dorota Gwizdalska
10:10	10:20	Pytania / odpowiedzi
10:40	11:35	Część warsztatowa / deliberacja
11:35	11:50	Przerwa na kawę i herbatę
11:50	13:00	Część warsztatowa / deliberacja
13:00	13:45	Obiad
13:45	15:00	Część warsztatowa / deliberacja
15:00	15:15	Przerwa na kawę i herbatę
15:15	16:00	Część warsztatowa / deliberacja

24. PROGRAM CZWARTEGO DNIA PANELU

9:30	10:00	Poranna kawa i herbata
10:00	10:02	Powitanie
10:02	- - -	Podsumowania, głosowania, liczenie głosów

25. WNIOSKI I REKOMENDACJE EKSPERTÓW, EKSPERTEK I STRON (W KOLEJNOŚCI WYSTĄPIEŃ)

http://www.gdansk.pl/panel-obywatelski/Wystapienia-z-pierwszego-dnia-panelu,a,74622

http://www.gdansk.pl/panel-obywatelski/Wystapienia-z-drugiego-dnia-panelu,a,74625

Raport przygotował:

Dr Marcin Gerwin - specjalista ds. zrównoważonego rozwoju i partycypacji. Z wykształcenia politolog. Współzałożyciel Sopockiej Inicjatywy Rozwojowej. Autor książek "Żywność i demokracja" oraz "Żywność przyjazna dla klimatu". Publicysta Krytyki Politycznej.

Więcej informacji na www.gdansk.pl/panel-obywatelski

GDAŃSK